

KOSKE
KESKI-SUOMEN
SOSIAALIALAN
OSAAMISKESKUS

HARJOITTELURAPORTEJA 2

SOSIAALITYÖ MAAKUNNASSA
-SELVITYSTYÖ

**KATSAUS LASTEN,
NUORTEN JA PERHEIDEN
PALVELUJEN
MYÖNTÄMISKRITEEREIHIN**

MINNI HIRVONEN

Julkaisija

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Harjoitteluraportteja 2

Osoite:

Matarankatu 4

40100 Jyväskylä

koskeverkko.fi

Jyväskylä, 2019

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	2
2	AJANKOHTAISTA LASTEN, NUORTEN JA PERHEIDEN SOSIAALIPALVELUJEN KEHITTÄMISTYÖSSÄ	3
3	MYÖNTÄMISKRITEERIEN LAKIPERUSTAISUUS	5
4	PALVELUJEN MYÖNTÄMISPERUSTEET	7
	4.1 Palvelutarpeen arviointi	8
	4.2 Lapsiperheiden kotipalvelu	10
	4.3 Perhetyö	11
	4.4 Perhehoito	12
	4.5 Tukiperhetoiminta	14
	4.6 Lastensuojelun taloudellinen tuki	14
5	POHDINTAA	15
	LÄHTEET	18
	LIITTEET	20
	LIITE 1. Taulukko myöntämiskriteereistä	20

1 JOHDANTO

Sosiaali- ja terveydenhuolto on tulevien vuosien aikana suurten muutosten edessä. Vuonna 2021 tarkoituksena on maakunta- ja sote-uudistuksen myötä uudistaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen, palvelut ja rahoitus. Tässä yhteydessä sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvastuu siirtyy kunnilta maakunnille. Tavoitteena uudistuksessa ovat muun muassa yhdenvertaisten palvelujen luonti, hyvinvointi- ja terveyserojen vähentäminen sekä kustannusten kasvun hillitseminen. Tuottajana sosiaalipalveluissa voivat toimia muun muassa maakunnallinen liikelaitos, yksityiset palveluntarjoajat ja kolmannen sektorin toimijat.¹

Keski-Suomessa uudistusta valmistellaan Keski-Suomi 2021 -projektissa.² Mukana uudistuksen valmistelussa on monia sosiaali- ja terveysalan toimijoita maakunnasta. Keski-Suomessa sosiaali- ja terveystaloudet järjestään vielä hyvin pitkälti yksittäisissä kunnissa. Kuntayhteistyönä palveluja on järjestetty etenkin Saarikassa ja Wiitaunionissa. Keski-Suomi on pinta-alaltaan laaja ja sisältää paljon harvaan asuttuja alueita. Maakunnassa suurin kaupunki on Jyväskylä. Myöntämisperusteita pohdittaessa myös maakunnan erityispiirteiden huomioiminen on tärkeää, jotta palveluja voidaan tarjota tasa-vertaisesti maakunnan eri alueiden asukkaille.

Myöntämisperusteiden kartoittaminen liittyy sosiaalityö maakunnassa -selvitykseen, jonka parissa suoritettiin sosiaalityön käytännöt III -harjoittelun Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksessa. Selvityksen tarkoituksena on kartoittaa, selvittää ja määrittellä sosiaalityön palveluja. Tarkoituksena selvityksellä on löytää yhteisiä määrittelyjä ja ottaa niitä mahdollisesti jo käyttöön ennen palvelujen siirtymistä maakunnan järjestettäväksi. Palvelujen järjestämisestä laaditaan maakuntaan järjestämisuunnitelma, jonka yhteyteen koostetaan eri palveluista palvelunkuvaustaulukoita.³ Yhtenä osiona lasten, nuorten ja perheiden palvelunkuvaustaulukoissa on palvelujen myöntämiskriteerit. Tätä raporttia varten olen koostanut tietoa valituista palvelujen myöntämiskriteereistä niin Keski-Suomessa kuin muuallakin Suomessa.

¹ Valtioneuvosto. <https://alueuudistus.fi/uudistuksen-yleisesittely>

² Keski-Suomi 2021. <http://www.ks2021.fi/>

³ Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus. <http://koskeverkko.fi/sosiaalityo-maakunnassa-selvitys-alkanut-teemme-yhteistyota-valtakunnallisen-sosiaalityon-tulevaisuus-tyoryhman-kanssa/>

2 AJANKOHTAISTA LASTEN, NUORTEN JA PERHEIDEN SOSIAALIPALVELUJEN KEHITTÄMISTYÖSSÄ

Sosiaalityön maakunnallinen selvitys on osa sosiaalihuollon kehittämistyötä, jota tehdään kuntien ja maakuntien lisäksi myös valtakunnallisesti. Yksi viime vuosien keskeisimmistä lasten, nuorten ja perheiden palveluihin liittyvistä uudistuksista on lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma, LAPE. Tarkoituksena ohjelmassa on uudistaa lapsiperhepalveluja niin, että palveluja muokataan lapsi- ja perhelähtöisemmäksi ja ne tuodaan lähelle perheitä. Konkreettisesti ohjelmassa tavoitteisiin on pyritty pääsemään esimerkiksi suunnittelemalla perhekeskustoimintamallia, jossa lapsiperheiden palveluja pyritään verkostoimaan ja kokoamaan saman katon alle. Palveluja kehitetään ennaltaehkäisevään suuntaan, jolloin pyritään vähentämään korjaavien palvelujen tarvetta. Samalla pyritään edistämään monialaista hallintorajat ylittävää yhteistyötä. Ohjelmassa toteutettavaa kehittämistyötä tehdään maakunnissa ja valtakunnallisesti yhteistyönä eri toimijoiden, kuten sosiaali- ja terveysalan, sivistystoimen sekä eri järjestöjen kanssa. LAPE-muutosohjelmaan liittyvää kehittämistyötä on tehty vuosina 2017–2018 kaikkien maakuntien alueilla, myös Keski-Suomessa.⁴

Sosiaalihuoltoon ollaan kehittämässä porrasteisuutta terveydenhuollon malliin. Tarkoituksena on jakaa lapsiperheiden palvelut sosiaalihuollon palveluihin, lastensuojeluun ja vaativimman tason OT-palveluihin. Etenkin isommissa kaupungeissa toimitaan usein jo niin, että lapsiperheille tarjottavia sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja ja lastensuojelun palveluja järjestetään eri yksiköissä. Palvelujen porrastuksessa tavoitteena on muun muassa matalan kynnyksen palvelujen saatavuuden parantaminen sekä vastaavasti haastavimmissa tilanteissa tarvittavan erityisosaamisen takaaminen. Lapsiperheiden matalan kynnyksen palveluja voi olla jatkossa saatavilla esimerkiksi LAPE-ohjelmassa suunnitelluissa perhekeskuksissa. Vaativimman tason erityisasiantuntijoiden palveluja on puolestaan suunniteltu OT-keskuksiin. Porrasteisuus asettaa vaatimuksia myös sosiaalihuollon asiakkuuksien ja palvelujen tarpeen kriteereille, sillä palvelutarpeen arvioinnissa voidaan arvioida, minkä tasoisen asiakkuuden piiriin lapsi tai perhe kuuluu.⁵

Porrasteisuutta on kehitetty LAPE-ohjelman myötä myös perhetyöhön. Kolmiportaisen perhetyön mallin pohja muodostuu ehkäisevästä perhetyös-

⁴ Sosiaali- ja terveysministeriö 2018. <https://stm.fi/hankkeet/lapsi-ja-perhepalvelut>; KSLAPE <http://www.ks2021.fi/uudistuksen-karkihankkeet/kslape/materiaalit/>.

⁵ Aarnio & Miettunen 2018, 230–231.

tä, jota tarjotaan kaikille lapsiperheille tilapäiseen palveluntarpeeseen. Asiakas itse voi ottaa yhteyttä perhetyöhön, jos hän arvioi sitä tarvitsevansa. Perhetyötä voidaan tarjota matalalla kynnyksellä esimerkiksi neuvolan kautta ilman palvelutarpeen arviointia. Työskentely voi alkaa heti, mutta tilanteesta voidaan tehdä arvio tarpeen mukaan. Toinen porras muodostuu sosiaalihuoltolain (jatkossa SHL) mukaisesta perhetyöstä, jossa tuen tarve on usein pitkäaikaisempaa kuin ennaltaehkäisevässä työssä. SHL:n mukaisessa perhetyössä asiakkaina voi olla myös muita kuin erityisen tuen tarpeessa olevia asiakkaita. Perhe tunnistaa jo itse tuen tarpeen ja on motivoitunut työskentelyyn. Työskentely itsessään voi olla intensiivisempää ja sitä voidaan tarjota myös kriisitilanteisiin. SHL:n mukaisesta perhetyöstä tehdään palvelutarpeen arviointi. Viimeisen portaan muodostaa tehostettu perhetyö, jossa lapsella on tuen tarpeen lisäksi suojelun tarve. Työmuotona tehostettu perhetyö pyrkii korjaamaan ja kuntouttamaan sekä aikaansaamaan muutosta. Tehostetussa perhetyössä perheellä voi olla jo monia ongelmia, eikä perhe välttämättä niitä itse tunnista. Kaikissa perhetyön muodoissa lapsen osallisuus ja lapsen äänen kuuluminen on tärkeää.⁶

Palvelutarpeen arviointi voi olla usein haastavaa, sillä perheiden tilanteet ovat usein komplekseja, eikä yksinkertaisia ratkaisuja välttämättä löydy. Sosiaalihuollolta vaaditaan yhä enemmän vaikuttavuuden arviointia ja konkreettisia työvälineitä tai mittareita asiakkuuksien perustamista ja palvelujen myöntämistä varten. Terveystieteiden toimintamallien tapainen tarkkaraajaisten kriteerien käyttö ei kuitenkaan sellaisenaan sovellu sosiaalihuoltoon, vaan mukana palvelutarpeen arvioinnissa on aina työntekijän tai monitoimijaisen tiimin arvio lapsen tai perheen tilanteesta. Asiakkaan omaa kokemusta palvelun tarpeesta on kuunneltava.⁷⁸ Palvelujen myöntämisperusteiden kannalta tämä tarkoittaa sitä, että liian tarkkoja tai jäykkiä kriteereitä ei ole tarkoituksenmukaista luoda, vaan tilaa pitää jättää tilannekohtaiselle harkinnalle. Erilaisista mittareista voi kuitenkin olla hyötyä esimerkiksi sosiaalihuollon toimenpiteiden vaativuuden arviointiin sekä niiden perustelemiseen asiakkaille ja yhteistyökumppaneille.⁹ Maakunnallisia myöntämisperusteita laadittaessa onkin varmasti tarpeen sosiaalihuollon kompleksisuuden merkityksen ymmärtäminen ja erilaisten mittareiden soveltaminen tarkoituksenmukaisesti.

⁶ LAPE-Pohjois-Savo. 2018. <https://www.lapepohjoissavo.fi/media/lastensuojelu/perhetyon-perhonen-tyokirja.pdf>

⁷ Malinen & Nyssönen 2018, 14–15.

⁸ Aarnio & Miettunen 2018, 230–232.

⁹ Aarnio & Miettunen 2018, 233.

3 MYÖNTÄMISKRITEERIEN LAKIPERUSTAISUUS

Sote- ja maakuntauudistus ei aiheuta muutoksia palvelujen myöntämistä säätelevään erityislainsäädäntöön. Maakunnallisia sosiaalipalvelujen myöntämisperusteita määriteltäessä on siten noudatettava voimassa olevia lakeja ja säädöksiä. Myöntämisperusteet eivät saa olla ristiriidassa lainsäädännön kanssa ja laissa määrättyjen palvelujen tulee olla maakunnassa saatavilla. Laki ei kuitenkaan estä maakuntaa järjestämästä palveluja yli laissa säädetyn minimin, vaan paikallisesti voidaan kehittää erilaisia hyviä toimintamalleja.

Julkisen vallan on Perustuslain (PeL, 731/1999) 19 §:n 3 momentin mukaan turvattava jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut, sekä tuettava lapsen huolenpidosta vastaavien henkilöiden mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu. Tarkemmin palveluista on säädetty erityislainsäädännössä, joista keskeisimpiä lapsiperheiden palvelujen kannalta ovat muun muassa sosiaalihuoltolaki (SHL, 1301/2014) ja lastensuojelulaki (LsL, 417/2007). Palvelujen myöntämisen tulee noudattaa hallintolain (434/2003) 6 §:ssä määriteltyjä hyvän hallinnon periaatteita, kuten tasapuolisuutta ja oikeasuhtaisuutta.

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) tarkoituksena on 1 §:n mukaan turvata yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut. SHL:n 11 §:n mukaan sosiaalipalveluja on järjestettävä seuraavissa tilanteissa:

- 1) tueksi jokapäiväisestä elämästä selviytymiseen;
- 2) asumiseen liittyvään tuen tarpeeseen;
- 3) taloudellisen tuen tarpeeseen;
- 4) sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi ja osallisuuden edistämiseksi;
- 5) lähisuhde- ja perheväkivallasta sekä muusta väkivallasta ja kaltoinkohtelusta aiheutuvaan tuen tarpeeseen;
- 6) äkillisiin kriisitilanteisiin liittyvään tuen tarpeeseen;
- 7) lapsen tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin tukemiseksi;
- 8) päihteiden ongelmakäytöstä, mielenterveysongelmasta sekä muusta sairaudesta, vammasta tai ikääntymisestä aiheutuvaan tuen tarpeeseen;
- 9) muuhun fyysiseen, psyykkiseen, sosiaaliseen tai kognitiiviseen toimintakykyyn liittyvään tuen tarpeeseen;
- 10) tuen tarpeessa olevien henkilöiden omaisten ja läheisten tukemiseksi.

Tuen tarpeen aiheuttavat tilanteet voivat olla siten moninaisia, mikä vaatii palveluiltaakin kykyä vastata vaihteleviin palvelun tarpeisiin. Lapsille, nuorille ja perheille tarjottavien palvelujen kannalta tärkeä on myös SHL:n 13 §, jonka mukaan lapsella ja hänen perheellään on oikeus viipymättä saada lapsen terveyden tai kehityksen kannalta välttämättömät sosiaalipalvelut. Palvelujen on myös tuettava lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastuussa olevia henkilöitä kasvatustehtävissä ja lapsen huolenpidossa. Tavoitteena SHL:n mukaisissa lapsiperheiden sosiaalipalveluissa on tarjota varhaista ja ennaltaehkäisevää tukea, jolla pystyttäisiin mahdollisesti ehkäisemään vakavampien ongelmien synty sekä korjaavien palvelujen, erityisesti lastensuojelun tarve. SHL:n mukaisia palveluja, kuten perhetyötä tai kotipalvelua, voidaan tarjota myös lastensuojelun tukitoimenpiteinä (LsL, 417/2007, 36 §).

Sosiaalipalvelujen tarve tulee arvioida SHL:n 36 §:ssä säädetysti, jos sosiaalihuollon piiriin hakeutuu tai ohjataan henkilö, joka kokee tarvitsevansa palveluja. Lastensuojelun tarpeen selvittäminen pitää tehdä puolestaan LsL:n 26 §:n mukaisesti, jos lapsesta tai nuoresta on tehty lastensuojeluilmoitus tai sosiaalityöntekijän tietoon tulee mahdollisesti lastensuojelun tarpeessa oleva henkilö. LsL:n 26 §:n mukaan myös lastensuojelun tarvetta arvioidessa on tehtävä sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarpeen arviointi. Kiireellisissä ja akuuteissa tilanteissa avun tarve on arvioitava välittömästi. Muissa tilanteissa erityistä tukea tarvitsevan lapsen palvelutarpeen arviointi tulee aloittaa viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä asian vireille tulosta. Palvelutarpeen ja lastensuojelun tarpeen arviointi voidaan jättää tekemättä tilanteissa, joissa arvion tekeminen on selvästi tarpeeton.

Tähän raporttiin olen kerännyt myöntämisperusteita valikoidusti liittyen seuraaviin palveluihin: kotipalvelu, perhetyö, perhehoito ja tukiperhetoiminta sekä lastensuojelun taloudellinen tuki.

Kotipalvelu on SHL:n 19 §:n mukaista palvelua, jolla tarkoitetaan muun muassa lasten hoitoon ja kasvatukseen, asiointiin ja jokapäiväiseen elämään kuuluvien toimintojen suorittamisessa avustamista. Pykälässä mainittua erityisiä tilanteita palvelun tarjoamiselle ovat sairaudet, synnytys, vamma tai muut toimintakykyä alentavat syyt sekä erityiset perhe- ja elämäntilanteet, jotka vaikeuttavat jokapäiväisessä elämässä selviytymistä. Lapsiperheillä on lain mukaan oikeus saada välttämätön kotipalvelu perheen huolenpitotehtävän turvaamiseksi, jos edellä mainitut syyt sitä vaativat.

Perhetyö on SHL:n 18 §:n mukaista hyvinvoinnin tukemista sosiaaliohjauksella tai muulla avulla, joissa asiakas, hänen perheensä tai hoidosta vastaava henkilö tarvitsevat tukea tai ohjausta tämän voimavarojen vahvistamiseksi sekä keskinäisen vuorovaikutuksen parantamiseksi. Perhetyötä voidaan

myöntää erityistä tukea tarvitsevalle lapselle tai nuorelle terveyden ja kehityksen turvaamiseksi. Erityistä tukea tarvitsevalla lapsella tarkoitetaan SHL:n 2 §:n määritelmän mukaista lasta, jonka kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa terveyttä tai kehitystä tai joka itse vaarantaa omalla toiminnallaan kehityksensä. Myös esimerkiksi kognitiiviset tai psyykkiset vammat, sairaudet tai yhtäaikainen monen tuen tarve voivat aiheuttaa lapselle erityisen tuen tarpeen. Perhetyötä voidaan myöntää lastensuojelun asiakkaille myös tehostettuna LsL:n 36 §:n mukaisesti.

Tukiperhetoiminta pohjautuu SHL:n 28 §:n, jonka mukaan erityistä tukea tarvitsevalle lapselle tai nuorelle voidaan järjestää tukihenkilö- tai tukiperhetoimintaa lapsen terveyden tai kehityksen turvaamiseksi. Tukiperhepalvelua voidaan myöntää myös lastensuojelun tukitoimena.

Perhehoitoa järjestetään kodin ulkopuolelle sijoitetuille lapsille. Sijaishuolto voidaan järjestää perhehoitona LsL:n 49 §:n mukaisesti huostaanotetulle tai kiireellisesti sijoitetulle lapselle. Lapsi voidaan myös sijoittaa väliaikaisesti perhehoitoon avohuollon tukitoimena LsL:n 37 §:n mukaisesti, jos sijoitus on tarpeen lapsen tuen tarpeen arvioinniksi, lapsen kuntouttamiseksi tai lapsen huolenpidon järjestämiseksi väliaikaisesti huoltajan tai muun lapsen hoidosta ja kasvatuksesta tällöin vastaavan henkilön sairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi. Avohuollon sijoitukseen ei sovelleta LsL:n säädöksiä sijaishuollosta. Sen sijaan huostaanottoon liittyviin sijoituksiin LsL:n sijaishuoltosäännöksiä sovelletaan. Perhehoidon toteuttamista säätelee tarkemmin perhehoitolaki (Perhehoitolaki, 263/2015).

Lastensuojelun taloudellista tukea voidaan myöntää LsL:n 36 §:n mukaisesti. Taloudellista tukea voidaan myöntää muun muassa koulunkäyntiin, harrastuksiin ja läheisten ihmissuhteiden ylläpitämiseen liittyvissä tilanteissa. Jos lastensuojelun tarve johtuu perheen riittämättömästä toimeentulosta tai asumisesta, on LsL:n 35 §:n mukaan järjestettävä perheelle viivytyksettä riittävää taloudellista tukea sekä korjattava asumisolojen puutteet.

4 PALVELUJEN MYÖNTÄMISPERUSTEET

Palvelujen myöntämisperusteita etsin internethauilla eri Suomen kunnista ja kuntayhtymistä. Lisäksi lähetin kaikkiin Keski-Suomen kuntiin myöntämisperusteisiin liittyvän kyselyn sähköpostitse. Kyselyyn sain vastauksia Saarikasta ja Jyväskylästä. Muista kunnista en vastauksia saanut muistutusviestin lähettämisen jälkeenkään, joten kriteerien kartoituksessa jouduin nojaamaan internetistä löytyneeseen tietoon. Eniten tietoa löytyi lapsiperheiden kotipalvelusta, perhetyöstä sekä perhehoidosta. Löytämäni tiedot kokosin myös

erilliseen taulukkoon (LIITE 1). Sekä taulukkoon että tähän raporttiin olen koostanut tietoa yksittäisistä palveluista, joista tietoa löytyi eniten. Kaikkia lapsiperheiden palveluja en tässä raportissa siis käsittele. Seuraavaksi esittelen eri kuntien myöntämisperusteita palveluittain.

4.1 Palvelutarpeen arviointi

Sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarpeen arviointi perustuu SHL:n 36 §:n. Lastensuojelun tarvetta puolestaan selvitetään LsL 26 §:n mukaisesti. Palvelutarpeen arvioinnista ja lastensuojelun tarpeen selvittämisestä löysin tietoa muun muassa Essoten sosiaalipalvelujen käsikirjasta, Kainuun Soten internetsivuilta sekä Saarikasta ja Jyväskylältä saaduista sähköposteista. Maakunnallisella tasolla tietoa löytyi myös Uudenmaan LAPE-ohjelman myötä kootuissa palvelukohtaisista kuvauksista.

Essotessa, eli Etelä-Savon sosiaali- ja terveystieteiden kuntayhtymässä, sote-palveluja järjestetään yhteistyönä yhdeksälle paikkakunnalle.¹⁰ Essoten sosiaalipalvelujen käsikirjassa lastensuojelun asiakkuuden alkamisen kriteerit vastaavat LsL:n 27 §:ää, jonka mukaan asiakkuus alkaa sosiaalityöntekijän arvioin perusteella, kun lapsen kasvuolosuhteet tai lapsi itse omalla toiminnallaan vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä; ja lapsen tarvitessa lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia, eivätkä sosiaalihuollon mukaiset tukitoimet riitä. Lastensuojelun asiakkuus voi alkaa myös, jos SHL:n tukitoimet riittäisivät, mutta perhe ei halua ottaa palveluja vastaan.

Saarikasta saadussa viestissä kerrotaan, että lastensuojelun asiakkuus alkaa, jos lapsen huoltaja ei kykene huolehtimaan lapsesta ilman lastensuojelun palveluja. Jos lapsen kasvu ja kehitys on vaarantunut tai on olemassa vakava vaarantumisen riski, lastensuojelun palveluilla pyritään korjaamaan aiheutuneita vahinkoja sekä ehkäisemään niiden uusiutuminen. Myös kiireelliset ja akuutit tilanteet tai sijoituksen tarve voivat toimia lastensuojelun tarpeen aiheuttajina.

Jyväskylässä asiakas hakeutuu useimmiten itse SHL:n mukaisten palvelujen piiriin, kun hän kokee tarvitsevansa tukea perheen arkeen. Palvelutarpeen arvioinnin tekee joko palveluohjaaja tai sosiaalityöntekijä puhelimitse, kotikäynnillä tai yhteisessä tapaamisessa. Jyväskylän vastauksessa tuotiin esiin myös henkilöstön riittävyys – palvelutarpeen arviointeja tekeviä henkilöitä

¹⁰ <https://www.essote.fi/palvelut-paikkakunnittain/>

pitäisi olla enemmän palvelun oikea-aikaisuuden ja hyvän laadun takaamiseksi.

Sosiaalihuoltolain mukaisia palvelutarpeen arviointoja voivat tehdä tilanteesta riippuen sekä sosiaalityöntekijät että sosiaaliohjaajat. Uudellamaalla sosiaalihuoltolain mukaisen palvelutarpeen arvioinnin vastuunjako on ehdotettu tehtäväksi seuraavasti¹¹:

Sosiaalityöntekijä tekee palvelutarpeen arvioinnin, jos:

- Palveluohjauksessa ja ensiarviossa saadut tiedot viittaavat lastensuojelun tai erityisen tuen tarpeeseen.
- Tilanteessa pitää tehdä lastensuojelun tarpeen selvittäminen.
- Lapsen tai perheen avun tarve ei ole selkeä tai lyhytaikainen.
- Palvelujen saatavuudessa, yhteensovittavuudessa tai riittävydessä on haasteita.
- Lapsen kasvuolosuhteet tai lapsi itse omalla toiminnallaan vaarantavat tai eivät turvaa lapsen kasvua, terveyttä tai kehitystä.

Sosiaaliohjaaja voi tehdä SHL:n 36 mukaisen palvelutarpeen arvioinnin, kun:

- Asiakas hakee itsenäisesti apua ja/tai pystyy nimeämään tuen tarpeensa, tai tuen tarve tulee esiin esimerkiksi neuvolassa.
- Avun tarve on selkeästi kohdennettavissa tai tilapäinen.
- Tilanteeseen ei selkeästi liity erityisen tuen tai lastensuojelun tarvetta.
- Palvelujen saatavuudessa, yhteensovittavuudessa tai riittävydessä ei ole haasteita.
- Lapsen kasvuolosuhteet tai lapsi itse omalla toiminnallaan eivät vaaranna lapsen kasvua, terveyttä tai kehitystä.

Uudenmaan palvelukuvauksissa tuodaan esiin myös monitoimijainen palvelutarpeen arviointi, jossa mukana arvioinnissa voi olla tarpeen mukaan eri lapsen verkostoon kuuluvia tahoja. Lisäksi arvioitava on aina tilanteen kiireellisyys ja välittömien toimenpiteiden tarve.

¹¹ LAPE Uusimaa 2018. <https://www.lapeuusimaa.fi/materiaalipankki/palvelukuvaukset/>

4.2 Lapsiperheiden kotipalvelu

Lapsiperheiden kotipalvelun myöntämisperusteista löytyi helpoiten tietoa niin internethauilla kuin kuntiin lähetetyllä kyselyllä. Taulukkoon kokosin tietoa Eksoten, Essoten, Kainuun soten, Kuopion, Saarikan, Keuruun ja Jyväskylän kotipalvelun myöntämisperusteista.

Lapsiperheiden kotipalvelun kriteerit vastasivat kaikissa vertailukunnissa sosiaalihuoltolain 19 §:n mukaisia periaatteita. Raskaus, synnytys, erityistilanteet ja toimintakykyä alentavat tilanteet perheissä löytyivät kriteereinä kaikista kunnista. Myöntämisperusteiden kirjaaminen vaihteli lähinnä yksityiskohtaisuutensa mukaan.

Eksote on Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystoimisto, joka on vastuussa Etelä-Karjalan yhdeksän kunnan sote-palvelujen tuottamisesta.¹² Kotipalvelun myöntämisperusteet on siten luotu Etelä-Karjalassa jo koko maakuntaa koskeviksi. Myöntämiskriteerit löytyivät listattuna Eksoten internetsivuilta, joten ne ovat myös tietoa etsivälle asiakkaalle helposti löydettävissä.¹³ Tilapäistä kotipalvelua Eksotessa myönnetään ennakoitavissa olevaan ei-akuuttiin tarpeeseen, joka arvioidaan tapauskohtaisesti. Tällainen ennakoitavissa oleva tilanne voi olla esimerkiksi raskauden tai synnytyksen takia tarvittava lastenhoitoapu. Pitkäkestoista kotipalvelua voi saada puolestaan tilanteissa, jossa perhe tarvitsee apua arkielämän asioista selviämiseen, perheen käytössä ei ole lähiverkostoa ja tilanne vaatii ammattilaisten tukea. Esimerkiksi pitkäjänteisen ohjauksen tarve arkirutiinien vahvistamisessa, lasten kasvatuksessa tai huolenpidossa voi aiheuttaa tällaisen tilanteen.

Jyväskylän kaupungin lapsiperheiden sosiaalipalvelujen myöntämisperusteisiin liittyen sain vastauksen sähköpostikyselyn kautta. Jyväskylässä lapsiperheiden kotipalvelua myönnetään varhaisen tuen palveluohjauksessa, jossa palvelua myöntävät useimmiten palveluohjaajat. Kotipalvelulle on varhaisen tuen palveluissa tarkimmin määritellyt kriteerit, mutta tilannekohtaisesti myöntämisessä voidaan käyttää myös työntekijän harkintaa.

Keski-Suomen kunnista sain tietoa Jyväskylän lisäksi myös Saarikasta, jossa sosiaali- ja terveystoimistoa järjestetään Kannonkosken, Karstulan, Kivijärven, Kyyjärven ja Saarijärven kuntien yhteistyönä. Saarikan kotipalvelun myöntämisperusteet vastaavat muiden kuntien myöntämisperusteita, eli niissä mainitaan erityiset perhetilanteet ja arkielämän sujumisen tukeminen.

¹² Eksote. <http://www.eksote.fi/eksote/Sivut/default.aspx> .

¹³ <http://www.eksote.fi/sosiaalipalvelut/lapsiperheet-ja-nuoret/lapsiperheiden-kotipalvelu/Sivut/default.aspx>

Saarikassa tilapäistä kotipalvelua voidaan myöntää kolmeksi kuukaudeksi. Tätä pitkäkestoisempaan kotipalveluun vaaditaan sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarpeen arviointi ja asiakassuunnitelma.

4.3 Perhetyö

Perhetyön myöntämisen kriteeristöä kokosin taulukkoon Essotesta, Ekso-
testa, Kainuun sotesta, Kuopiosta, Keuruusta, Jyväskylästä ja Saarikasta. Myöntämisperusteet olivat samansuuntaisia kaikissa kunnissa. Essotessa perhetyötä tarjotaan, jos on huolta vanhemmuudesta tai yllättäviä tilanteita perheessä.¹⁴ Samalla tavalla kuvailu on yleisellä tasolla Keuruun kuvaukses-
sa, jonka löysin internetistä löytyvästä perhetyön käsikirjasta. Kuvauksen mukaan perhetyötä annetaan erityistä tukea tarvitsevan lapsen tai nuoren terveyden ja kehityksen turvaamiseksi. Yksityiskohtaisia esimerkkejä perhe-
työn tarpeesta olivat muun muassa elämäntilanteen yllättävät muutokset ja kriisit, haasteet arjessa ja vanhemmuudessa ja lapsen kasvatukseen, koulun-
käyntiin tai käyttäytymiseen liittyvät ongelmat.

Tarkan kuvauksen perhetyön myöntämisestä ja työskentelyprosessista sain Saarikasta. SHL:n mukaista perhetyötä myönnetään, jos henkilöllä tai perheellä on lyhytaikainen, yhdestä syystä johtuva tuen tarve ja kasvuolosuhteet tai lapsi itse eivät vaaranna kasvua ja kehitystä. Tavoitteena on tarjota varhainen tuki perheeseen, jonka haasteet ovat pieniä. Asiakkuudessa pyritään lyhytaikaiseen keston (noin 3 kuukautta + 3 kuukautta). Harkinnan mukaan perhetyö voi jatkua myös pidempään.

Saarikasta tulleessa vastauksessa kerrottiin, että erityisen tuen asiakkuudessa lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä tai lapsi omalla toiminnallaan vaarantaa kehityksensä. Lisäksi perheellä tai lapsella on erityisiä vaikeuksia hakea tai saada palveluja. Tuen tarve on tässä tilanteessa useasta syystä johtuva. Erityisen tuen asiakkuudessa perhetyön aloitus on tiivis (2–3 kertaa viikossa) ja se kestää noin 3–5 viikkoa. Tiiviin aloituksen jälkeen tehdään arviointi, jonka perusteella tavoitteita tarkennetaan. Tässä vaiheessa käyntimääriä voidaan tilanteesta riippuen vähentää, lisätä tai työskentely voidaan päättää. Samalla arvioidaan, onko asiakas oikeassa asiakkuudessa. Perhetyön muutokset suunnitellaan asiakkaan ja sosiaaliohjaajan yhteistyönä.

¹⁴ Essote 2018. <https://www.essote.fi/wp-content/uploads/sites/2/2017/01/perhe-ja-sosiaalipalvelujen-toimintakäsikirja-2018.pdf>.

Essotessa lastensuojelun tukitoimena myönnettävälle perhetyölle kriteerinä on lastensuojelun asiakkuus tai huoli lapsen kasvusta, kehityksestä, hyvinvoinnista ja vanhemmuudesta. Keuruulla lastensuojelun perhetyötä voidaan myöntää, kun lapsen terveys tai kehitys vaarantuu, peruspalvelujen kautta saatava palvelut eivät ole riittäviä tai perhe ei ota vastaan tarjottuja palveluja, jolloin perhe voidaan velvoittaa ottamaan perhetyötä vastaan. Saarikassa suojelutehtävän lähtökohtaiset kysymykset liittyvät lapsen yksilökohtaiseen tarpeeseen, erityisiin huomioon otaviin asioihin sekä kunkin toimijan tehtävään, jotta lapsen yksilökohtaisiin tarpeisiin vastattaisiin. Myös lastensuojelun perhetyön kohdalla työskentelyä arvioidaan säännöllisesti. Lisäksi tärkeää on lapsen ja huoltajien mielipiteen kuuleminen ja sen kirjaaminen ylös. Perhetyön saatavuus tuotiin esiin Jyväskylän kuvauksessa, jonka mukaan perhetyötä tarjotaan matalalla kynnyksellä, jos asiakas on motivoitunut ja kokee tarvetta ohjaukselle.

Uudeltamaalta löytyi tietoa myös LsL:n 36 §:n mukaisen tehostetun perhetyön palvelukuvauksista. Tehostetussa perhetyössä sosiaalityöntekijä arvioi lapsen ja perheen palvelutarpeen lapsen ja perheen tilanteen mukaisesti sekä monialaista yhteistyötä hyödyntäen. Työskentely voidaan aloittaa palvelutarpeen arvioinnin jälkeen tai kiireellisissä tilanteissa jo aikaisemmin. Tehostettu perhetyö on suunnattu lapsille ja perheille, jotka tarvitsevat vahvaa tukea muutokseen. Perheillä voi olla vaikeuksia sitoutua työskentelyyn, jolloin työskentelyn tavoitteena on motivoida muutokseen sekä yhdessä asiakkaan kanssa tarkastella työskentelyn tarvetta ja päämääriä. Sosiaalihuoltolain mukainen perhetyö voi olla myös tarvittaessa intensiivistä. Erona tehostettuun perhetyöhön on se, että SHL:n perhetyössä ei varauduta lapsen suojeluun liittyviin päivystyksellisiin, akuutteihin tai vaihteleviin tuen tarpeisiin.

15

4.4 Perhehoito

Perhehoitoon liittyviä perusteita keräsin Keski-Suomen sijaishuoltoyksikön ohjeistuksesta, Essoten sijais- ja perhehoitoyksiköstä, Eksotesta, Kuopiosta, Helsingistä ja Itä-Uudeltamaalta. Perhehoito on suurimmassa osassa vertailtavia yksiköitä jaettu lyhytaikaiseen perhehoitoon, pitkäaikaiseen perhehoitoon ja jälkihuollon perhehoitoon.

Perhehoito on lastensuojelulain mukainen ensisijainen sijaishuollon muoto huostaanotetuille lapsille. Perhehoidolla pyritään takaamaan kodinomainen kasvuympäristö, jossa tavoitellaan mahdollisuutta kuntoutumiseen ja läheis-

¹⁵ LAPE-Uusimaa 2018. <https://www.lapeuusimaa.fi/materiaalipankki/palvelukuvaukset/>.

ten ihmissuhteiden ylläpitoon. Itä-Uudenmaan¹⁶ lastensuojelun perhehoidon toimintaohjeessa kirjoitetaan, että perhehoitoa toteutetaan perhehoitajan yksityiskodissa lapselle, jonka hoitoa, kasvatusta tai muuta huolenpitoa ei voida tarkoituksenmukaisesti järjestää hänen omassa kodissaan tai muita sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja hyväksi käyttäen ja jonka ei katsota olevan laitoshuollon tarpeessa. Perhehoidon etuna on, että siinä pystytään tarjoamaan pysyviä suhteita ja perheyhteisön tarjoamaa tukea. Perhehoitoon voidaan sijoittaa kaikenikäisiä lapsia. Sisarukset pyritään sijoittamaan samaan sijaisperheeseen.

Kaikissa vertailluissa ohjeistuksissa todetaan, että lyhytaikaiseen perhehoitoon voidaan sijoittaa lastensuojelulain 37 §:n mukaisena avohuollon tukitoimenpiteenä määräaikaisesti. Lyhytaikaista perhehoitoa järjestetään myös LsL:n 38 §:n mukaisesti kiireellisesti sijoitetuille lapsille. Sekä avohuollon tukitoimena tehtävät sijoitukset että kiireelliset sijoitukset ovat kestoltaan määräaikaisia. Keski-Suomen sijaishuoltoyksikön ohjeistuksessa todetaan, että lapsi voi palata lyhytaikaisesta perhehoidosta suoraan kotiinsa. Jos tämä ei ole mahdollista, niin vaaditaan huostaanotto- ja sijoituspäätöksiä kuulemisineen.¹⁷

Pitkäaikaiseen perhehoitoon sijoittaminen vaatii lastensuojelulain 40–47 §:issä (LsL, 417/2007) säädettyä huostaanottoa prosessia. Keski-Suomen sijaishuoltoyksikön ohjeistuksessa todetaan, että lapsi otetaan huostaan, jos lastensuojelun avohuollon tukitoimet eivät ole lapsen edun mukaisen huolenpidon toteuttamiseksi sopivia tai ne ovat riittämättömiä. Pitkäaikaista perhehoitoa järjestetään niin kauan kuin lapsi tai nuori tarvitsee. Lapselle tehtyä asiakassuunnitelmaa päivitetään vuosittain ja siinä arvioidaan perhehoidon sujumista sekä sijoituksen jatkumista.¹⁸

Sijaishuollon päättymisen jälkeen lapsella tai nuorella on oikeus LsL:n 75 §:n mukaiseen jälkihuoltoon. Keski-Suomen sijaishuoltoyksikön ohjeistuksessa todetaan, että sijaishuolto voidaan toteuttaa erityisissä tapauksissa perhehoidossa. Tällaisia tilanteita voi olla esimerkiksi 18 vuotta täyttäneen nuoren koulunkäynnin loppuun saattaminen tai erityisen tuen tai huolenpidon tarve.¹⁹ Jos perhehoito jatkuu, tehdään siitä erillinen sopimus. Velvollisuus järjestää jälkihuoltoa päättyy nuoren täytettyä 21 vuotta. Kainuun so-

¹⁶ Itä-Uudenmaan lastensuojelun perhehoidon toimintaohje. <https://www.loviisa.fi/wp-content/uploads/2016/12/Lastensuojelun-perhehoidon-toimintaohje.pdf>

¹⁷ Keski-Suomen sijaishuoltoyksikkö 2018.

¹⁸ Keski-Suomen sijaishuoltoyksikkö 2018.

¹⁹ Keski-Suomen sijaishuoltoyksikkö 2018.

ten perhehoidon ohjeistuksessa todetaan myös, että alaikäisen lapsen sijais-
huollon päätyttyä voidaan sopia, että perhehoitoa toteuttanut perhe jatkaa
lapsen elämässä esimerkiksi tukiperheenä.²⁰

Uudenmaan palvelukuvauksissa todetaan, että lapsen asioista vastaava sosi-
aalityöntekijä hyödyntää perhekotia etsiessään asiantuntija-apua, lapsen las-
tensuojeluhistoriaa, hoidollisia tarpeita ja muita lapsen kokonaistilanteen
kannalta keskeisiä asioita. Lapsen kokonaistilanteen arviointi tehdään yleen-
sä vastaanottoperheessä tai laitoksessa ennen sijoittamista perheeseen. Myös
lapsen lähisuhdeverkostoa voidaan hyödyntää perhekotia valitessa. Arvioin-
nista laaditaan kirjallinen kuvaus ja yhteenveto.

4.5 Tukiperhetoiminta

Jyväskylässä tukiperheiden myöntäminen perustuu sosiaalityöntekijän teke-
mään tuen tarpeen arviointiin ja tapauskohtaiseen harkintaan. Uudellamaalla
tukiperheitä myönnetään sosiaalihuoltolain mukaisesti pääasiassa erityisen
tuen tarpeessa oleville lapsille. Palvelu myönnetään sosiaalityöntekijän arvi-
on perusteella, joka tehdään yhdessä lapsen perheen ja yhteistyökumppa-
neiden kanssa. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon lapsen tilanne ja tuen
tarpeet, kuten erityishoidettavuus.²¹

Uudeltamaalta löysin tarkempia tukiperheen myöntämiskriteerejä lastensuo-
jelun perhehoidon yksikkö Pihlajasta, jossa yhteistyötä tekevät Hyvinkään ja
Keski-Uudenmaan kunnat. Pihlajassa tukiperheen myöntämisessä otetaan
huomioon muun muassa lapsen erityishoidettavuus, maahanmuuttajatausta
ja perheen vaikeat elämäntilanteet.²² Essoten sosiaalipalvelujen käsikirjassa
puolestaan nostetaan esimerkiksi perheenjäsenen pitkäaikainen sairaus,
vamma tai muut vastaavat tilanteet.²³

4.6 Lastensuojelun taloudellinen tuki

Tietoa lastensuojelun taloudellisesta tuen myöntämisperusteista löytyi inter-
netistä hyvin vähän. Monien hakuyritysten jälkeen löysin tietoa Kuusamosta
ja Sodankylästä. Kuusamossa lastensuojelun taloudellista tukea myönnetään
lastensuojelun asiakkaalle, kun ensin on selvitetty asiakkaan oikeus täyden-

²⁰ Kainuun sote 2017.

²¹ LAPE-Uusimaa 2018. <https://www.lapeuusimaa.fi/materiaalipankki/palvelukuvaukset/>.

²² Hyvinkään, Länsi-Uudenmaan ja Keski-Uudenmaan alueellinen lastensuojelun perhehoidon erityisyk-
sikkö Pihlaja. 2017.

²³ Essote 2018.

tävään tai ehkäisevään toimeentulotukeen.²⁴ Tässä on kuitenkin syytä ottaa huomioon, että internetistä löytämäni Kuusamon ohjeistus on vuodelta 2015, eli ennen perustoimeentulotuen siirtoa Kelaan.

Sodankylän ohjeistuksessa mainitaan, että lastensuojelun taloudellista tukea voidaan myöntää lastensuojelun muita palveluja tehostamaan. Esimerkiksi lapsen harrastusmenoja voidaan tukea taloudellisen tuen avulla. Tukea myönnettäessä otetaan huomioon perheen taloudellinen kokonaistilanne.²⁵

5 POHDINTAA

Tässä raportissa käsitellyt myöntämisperusteet edustavat vain osaa lasten, nuorten ja perheiden sosiaalipalveluista. Myöskään maantieteellisesti perusteet eivät ole kovin kattavasti kerättyjä, sillä käsiteltynä on vain osa Keski-Suomen ja Suomen kunnista. Onkin hyvä muistaa, että tämä raportti muodostaa vain pienen siivun myöntämisperusteiden selvittämiseen vaadittavasta selvitystyöstä. Jatkoa ajatellen maakunnallisia myöntämisperusteita on varmastikin hyvä työstää eteenpäin esimerkiksi pienissä työryhmissä. Oman selvitystyöni tuloksena koostin tämän raportin oheen taulukon (LIITE 1) löytämistäni lasten, nuorten ja perheiden palvelujen myöntämisperusteista. Taulukosta löytyy tietoa kunta- ja palvelukohtaisesti.

Haasteena selvitystyössäni oli tiedon etsiminen internetistä, josta tietoa löytyi hajanaisesti eri kunnista ja palveluista. Lisäksi kuntien johtaville sosiaalityöntekijöille lähettämiini sähköpostikyselyihin en saanut kovin montaa vastausta. Syynä alhaiseen vastausmäärään voi olla, että monien palvelujen myöntämiskriteereitä ei välttämättä ole kirjoitettu auki kunnissa, varsinkin jos palveluun liittyy enemmän harkinnanvaraisuutta. Ehkä monessa kunnassa voidaan ajatella, että riittää, kunhan noudatetaan lain säädöksiä, eikä kriteereitä sen takia ole aukikirjoitettu. Vaikka ohjeistuksia olisikin, niitä ei välttämättä haluta lähettää eteenpäin työyhteisön ulkopuolisille henkilöille. Alhaiseen vastausmäärään voivat toki vaikuttaa myös käytännön seikat, kuten kiire ja viestien hukkuminen sähköpostitulvaan.

Joistakin palveluista tietoa löytyi myös enemmän kuin toisista. Myöntämisperusteita löytyi erityisesti lapsiperheiden kotipalveluista, perhetyöstä ja perhehoidosta. Syitä näiden palvelujen tarkempiin myöntämiskriteereihin voidaan pohtia. Ovatko esimerkiksi palvelujen tuottamistapa sekä niiden hinnoittelu- ja korvauskäytännöt muodostaneet tarpeen määrittellä kriteerejä

²⁴ Kuusamo 2015.

²⁵ Sodankylä 2017.

tarkemmin? Myös ei-komplekseihin ja lyhytaikaisiin avuntarpeisiin palvelujen myöntämiskriteerit on ehkä helpompi määritellä. Tästä esimerkkinä on kotipalvelu, jota voidaan myöntää hyvin tarkkarajaisiin ja lyhyisiin avuntarpeisiin, jolloin palvelun myöntäminen voi olla mahdollisesti mekaanisempaa kuin joissakin muissa palveluissa. Palvelujen myöntämisperusteita löytyi enemmän myös tahoilta, joissa palvelut järjestetään jo kuntarajat ylittävänä yhteistyönä. Esimerkkeinä tässä raportissa olivat muun muassa Essote ja Eksote sekä Keski-Suomen Saarikka. Yhteistyö on voinut luoda tarpeen palvelujen sisällön tarkempaan avaamiseen.

Yksi selitys myöntämisperusteiden haastavalle saatavuudelle voi löytyä myös sosiaalihuollon ominaispiirteistä. Sosiaalihuollon palvelujen myöntämisessä käytetään paljon ammatillista arviointia ja harkintaa. Lisäksi asiakkaan oma mielipidettä ja arviota palveluntarpeesta kuunnellaan, etenkin sosiaalihuoltolain mukaisissa palveluissa. Ei ole mahdollista tai välttämättä edes tarkoituksenmukaista luoda jäykkiä kriteerejä palveluille, vaan jokaisen asiakkaan kohdalla sopivaa palvelukokonaisuutta sekä oikeutta niihin on arvioitava erikseen. Lapsiperheille tarjottavissa palveluissa tärkeää on yksilöllinen harkinta siitä, mikä on juuri kyseisen lapsen tai perheen kohdalla hänen etunsa mukaista. Lastensuojelussa keskeistä on myös suojelullinen aspekti. Myöntämisperusteita laadittaessa onkin kiinnitettävä huomiota siihen, että kriteeristö jättää riittävästi tilaa harkinnanvaraisuudelle.

Yleisellä tasolla palvelujen myöntämisperusteita voidaan jäsentää neljän pääkohdan mukaan seuraavasti tiivistäen:

1. *Lainsäädäntö.* Pohjana myöntämiselle on kutakin palvelua koskeva erityislainsäädäntö. Esimerkiksi lastensuojelulaki tai sosiaalihuoltolaki. Palvelua on myönnettävä laissa säädettyihin tarpeisiin, eikä lakia rikkovia päätöksiä saa tehdä.
2. *Valtakunnallinen ohjeistus.* Valtakunnalliselta tasolta voidaan ohjeistaa esimerkiksi lain tulkintaan.
3. *Kunnan, kuntayhtymän tai maakunnan ohjeistus.* Lainsäädäntöön ja valtakunnallisiin ohjeistuksiin pohjautuen voidaan luoda palvelujen järjestäjän sisäinen ohjeistus. Palvelua voidaan järjestää myös lakisääteistä minimiä enemmän tai laajemmin.
4. *Yksilöllisen tarpeen harkinnanvarainen ja tilannekohtainen arviointi.* Sosiaalihuollon ammattihenkilö (tilanteesta riippuen sosiaalityöntekijä tai sosiaaliohjaaja) tekee ammatilliseen harkintaan ja asiakkaan yksilökohtaiseen tilanteeseen perustuvan arvion palvelun myöntämisestä lap-

selle, nuorelle tai perheelle. Myös asiakkaan arviota omasta palveluntarpeestaan kuunnellaan palveluja myönnettäessä.

Tärkeää palvelujen myöntämisperusteita määriteltäessä on edellä mainittujen tekijöiden lisäksi alueellisten erityispiirteiden ja erilaisten lasten, nuorten ja perheiden elinympäristön muutosten huomioon ottaminen. Lapsiperheiden palveluntarpeeseen vaikuttavat monet yhteiskunnan rakenteisiin liittyvät tekijät, minkä takia on tärkeää tuottaa alueellista tietoa lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnista sekä sosiaalisista ongelmista, joihin sosiaalityön avulla voidaan vastata. Jotta palvelut voivat olla vaikuttavia, niiden tulee olla myös hyvin resursoituja. Tämä koskee niin ennaltaehkäiseviä varhaisen tuen palveluja kuin lastensuojelun korjaavia palvelujakin.

LÄHTEET

- Aarnio, Noora & Miettunen, Nanna. 2018. Kompleksisuus sosiaalihuollon vaativuuden määrittäjänä. *Uudistuva lastensuojelu: kohti asiakkaiden ja ammattilaisten yhteistoimintaa*. Petrelius, Päivi & Eriksson, Pia. (toim.) THL.
- Eksote. 2019. Sosiaalipalvelut. <http://www.eksote.fi/sosiaalipalvelut/>
- Essote. 2018. Perhe- ja sosiaalipalvelujen toimintakäsikirja. <https://www.essote.fi/wp-content/uploads/sites/2/2017/01/perhe-ja-sosiaalipalvelujen-toimintakäsikirja-2018.pdf>
- Hyvinkään, Länsi-Uudenmaan ja Keski-Uudenmaan alueellinen lastensuojelun perhehoidon erityisyksikkö Pihlaja. 2017. Perhehoidon toimintaohje. https://www.hyvinkaa.fi/globalassets/perhehoitoyksikko-pihlaja/liitteet/perhehoidon_toimintaohje_2017.pdf
- Itä-Uudenmaan lastensuojelun perhehoidon toimintaohje. 2016. Porvoo, Loviisa, Askola ja Sipoo. <https://www.loviisa.fi/wp-content/uploads/2016/12/Lastensuojelun-perhehoidon-toimintaohje.pdf>
- Kainuun sote. 2017. Perhehoidon toimintaohje. <https://sote.kainuu.fi/sites/sote.kainuu.fi/files/documents/library/2017-04/Perhehoidon%20toimintaohje.pdf>
- Keski-Suomen sijaishuoltoyksikkö. 2018. Lastensuojelun perhehoidon ja tukitoiminnan toimintaohje. https://www.keuruu.fi/images/Lastensuojelun_perhehoidon_ja_tukipalvelutoiminnan_toimintaohje_2018.pdf
- Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus. <http://koskeverkko.fi/sosiaalityo-maakunnassa-selvitys-alkanut-teemme-yhteistyota-valtakunnallisen-sosiaalityon-tulevaisuus-tyoryhman-kanssa/>
- Keski-Suomen LAPE-ohjelma. 2018. <http://www.ks2021.fi/uudistuksen-karkihankkeet/kslape/materiaalit/>
- Kuusamo. 2015. Kuusamon kaupungin suunnitelma lastensuojelun järjestämisestä ja kehittämisestä. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. http://www.kuusamo.fi/sites/default/files/lasten_ja_nuorten_hyvinvointisuunnitelma.pdf
- LAPE-Uusimaa. 2018. Palvelukuvaukset. <https://www.lapeuusimaa.fi/materiaalipankki/palvelukuvaukset/>
- Malinen, Päivi & Nyssönen, Laura. 2018. *Perhetyön perhonen. Työkirja perhetyön ja perhekuntoutuksen toimijoille*. <https://www.lapepohjoissavo.fi/media/lastensuojelu/perhetyon-perhonen-tyokirja.pdf>
- Sodankylä. 2017. Lastensuojelun soveltamisohjeet. <http://www.sodankyla.fi/Documents/Sosiaali-%20ja%20terveyspalvelut/Lapsiperheiden%20palvelut/Lastensuojelun%20soveltamisohjeet%201.2.2017.pdf>
- Sosiaali- ja terveysministeriö 2018. LAPE-ohjelma. <https://stm.fi/hankkeet/lapsi-ja-perhepalvelut>
- Valtioneuvosto. 2018. Alueuudistus: maakunta- ja sote-uudistus. <https://alueuudistus.fi/etusivu>

Lait ja säädökset

Hallintolaki. 434/2003.

Lastensuojelulaki. 417/2007.

Perhehoitolaki. 263/2015.

Sosiaalihuoltolaki. 1301/2014.

Suomen perustuslaki. 731/1999.

LIITTEET

LIITE 1. Taulukko myöntämiskriteereistä

	Essote	Eksote	Kainuun sote	Kuopio	Saarikka	Keuruu	Jyväskylä
<p>Lapsiperheiden kotipalvelu</p> <p>SHL 19 §</p>	<p>Raskauteen tai synnytykseen liittyvä avuntarve.</p> <p>Tilapäinen kodinhoiton, lastenhoidon ja kasvatustarve kriisitilanteen tai sairauden vuoksi.</p> <p>Aikuisen tai lapsen sairastuminen tai loukkaantuminen.</p> <p>Väsymys ja uupumus perheessä.</p> <p>Perheen erityistilanne, esim. avioero, muutto, kuolema.</p>	<p>Raskauteen tai synnytykseen liittyvä erityinen tuen tarve.</p> <p>Monikkoperheen vauvavaiheeseen liittyvä avuntarve.</p> <p>Lasten hoidollisen tai kasvatuksellisen ohjauksen tarve.</p> <p>Ohjauksen ja neuvonnan tarve perheen arkirutiinien hallinnassa ja perheen oman toimintakyvyn vahvistamisessa.</p> <p>Sairauteen, vammaan tai muuhun vastaavan</p> <p>laiseen toimintakykyä alentavaan syyhyyn liittyvä perheen</p>	<p>Raskauteen, synnytykseen tai vauvan hoitoon liittyvä tarve</p> <p>Äkillinen ja erityinen perhe- tai elämäntilanteen muutos perheessä (esimerkiksi perheen jäsenen sairastuminen tai avio-/avoero)</p> <p>Vanhemman tilapäinen uupumus tai väsymys</p> <p>Vanhemman sairaus tai tapaturma ja</p>	<p>Lapsiperheiden kotipalvelua voi saada perheen arjessa selviytymisen tukemiseksi.</p> <p>Monikkoperheisiin, joilla tuen tarve arjessa.</p> <p>Vauvaperheen arjen tueksi.</p> <p>Yllättäen tulleen akuutin tarpeen tai kriisitilanteen (esim. onnettomuus, leikkaus) takia.</p> <p>Arjen sujumisen tukemiseksi (arkirytmien löytymiseen, kasvatuksellisiin asioihin).</p> <p>Uupumuksen ja</p>	<p>Raskauteen ja synnytykseen liittyvät tilanteet (esim. suurperhe, lapsen sairaus tai vammaisuus).</p> <p>Vanhemman sairastuminen tai vammautuminen.</p> <p>Äkillinen elämänmuutos.</p> <p>Vanhemman uupumus.</p> <p>Lapsen sairaus tai vammaisuus.</p> <p>Välttämätön asiointi esim. sairaalalla tai terapiakäynti.</p> <p>Perheen arkirutiin-</p>	<p>Raskauden loppuvaihe ja synnytys</p> <p>Vanhemman väsymys tai uupumus.</p> <p>Erytystä hoitoa tarvitseva vauva.</p> <p>Monikkoperheet (esimerkiksi kaksoiset).</p> <p>Vammaisen/erityistä tukea tai hoitoa tarvitsevan lapsen perhe.</p> <p>Perheen äkillinen elämäntilanteen muutos.</p> <p>Vanhempien erotilanne.</p> <p>Vanhemman sairaus</p>	<p>Synnytys.</p> <p>Vanhemman sairaus tai vamma.</p> <p>Muut toimintakykyä alentavat tilanteet, kuten uupumus.</p> <p>Erytinen elämäntilanne, esimerkiksi vanhempien erotilanne tai perheenjäsenen menehtyminen.</p> <p>Erytinen perhetilanne voi olla myös perheessä, jossa on vammaisen lapsi tai kaksoiset.</p>

		<p>palvelutarve.</p> <p>Vanhemman äkilliseen tai pitkäaikaiseen väsymykseen tai uupumukseen liittyvä perheen palvelutarve.</p> <p>Äkillisistä elämänmuutoksista tai perheen kriisitilanteesta johtuva käytännön avun tarve.</p> <p>Lastenhoidon tarve vanhemman välttämättömien asiointikäyntien vuoksi, esim. sairaala- ja terapiakäynnit.</p>	<p>toipuminen</p> <p>Lasten tai vanhemman terapia- ja lääkärikäynnit</p> <p>Tarve arvioidaan tapauskohtaisesti. Palvelu myönnetään pääsääntöisesti tilapäisenä palveluna ja enintään kolmeksi (3) kuukaudeksi</p>	<p>esimerkiksi synnytyksen jälkeisen masennuksen takia tukea tarvitsevat perheisiin.</p> <p>Vammaisen / erityistä tukea tai hoitoa tarvitsevan lapsen perheen akuuttiin tilanteeseen.</p> <p>Palveluohjaukseen ja rohkaisuun kotona ulospäin suuntautumiseen.</p> <p>Perheisiin, joissa tarve ohjaukseen ja neuvontaan arjen (ruuanlaitto, päivittäin kodinhoito, lasten kasvatus) asioissa.</p> <p>Palvelukriteereistä voidaan poiketa, mikäli se on perusteltavissa asiakkaalle tehdyn palvelutarpeen arvioinnilla ja yhdessä sovitulla sopimuksella.</p>	<p>nien sujuvuuden vahvistaminen.</p>	<p>tai vamma, jonka vuoksi lasten hoito tilapäisesti hankaloituu</p> <p>Vanhemman välttämättömät asiointikäynnit (esimerkiksi terapia- tai sairaalakäynnit)</p> <p>Tilapäisesti voidaan myöntää 3kk. Pidempikestoinen kotipalvelu vaatii palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman.</p>	<p>Voi perustua myös työntekijän harkintaan.</p>
--	--	---	---	---	---------------------------------------	--	--

<p>Perhetyö</p> <p><i>SHL 18 §</i></p>	<p>Huoli vanhemmuudesta.</p> <p>Yllättävät tilanteet perheessä.</p>	<p>Vanhempi on väsynyt ja/tai uupunut</p> <p>Vanhemmuudessa on haasteita</p> <p>Lapsen ja nuoren kasvuun, kehitykseen ja kasvatukseen liittyy kysymyksiä.</p> <p>Arjessa selviytyminen on haastavaa</p> <p>Perheessä on muutostilanne tai äkillinen kriisi</p> <p>Lähiverkosto puuttuu.</p> <p>Työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen tuo haasteita.</p>	<p>Elämäntilanteen yllättävä muutos tai kriisi.</p> <p>Päihdeongelma tai uupumus.</p> <p>Lapsen käyttäytymiseen tai koulunkäyntiin liittyvät ongelmat.</p>	<p>Perheen tukiverkosto on vähäinen</p> <p>Perheen muutostilanteissa (avioero, vammautuminen, kuolema)</p> <p>Lapsiperheen arkeen liittyvät haasteet (itkuinen vauva, uniongelmat, monikkoperheet, erityislapsi)</p> <p>Raskauteen liittyvissä haastavissa tilanteissa.</p> <p>Lastenkasvatuksen tukemisessa (rajat, yhteiset pelisäännöt)</p> <p>Vuorovaikutuksen tukemisessa (lapsi ja vanhempi, perhe ja lapsi)</p>	<p>Henkilö tai perhe on sosiaalipalvelujen asiakkaana.</p> <p>Lyhytaikainen, yhdestä syystä johtuva tuen tarve.</p> <p>Kasvuolosuhteet tai lapsi itse eivät vaaranna lapsen kasvua ja kehitystä.</p> <p>Varhainen tuki perheeseen, pienet haasteet.</p> <p>Pyritään asiakkuuden lyhytaikaiseen kestoan, n. 3kk+3kk, harkinnan mukaisesti voi jatkua myös pidempään.</p> <p>Erityisen tuen asiakkuudessa lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen ter-</p>	<p>Perhetyötä annetaan erityistä tukea tarvitsevan lapsen tai nuoren terveyden ja kehityksen turvaamiseksi.</p>	<p>Perhetyötä myönnetään matalla kynnyksellä asiakkaan kokemuksen tarpeen ja motivaation mukaan.</p> <p>Vanhemmat ovat uupuneita</p> <p>Vanhemmuudessa on tuen tarvetta</p> <p>Lapsen kasvatukseen liittyviä kysymyksiä</p> <p>Unipulmia</p> <p>Hämmennystä tai pelkoja raskausaikana</p> <p>Perheenjäsenten keskinäisen vuorovaikutuksen pulmia</p> <p>Haasteita parisuhteessa</p> <p>Kuormittava elämäntilanteen</p>
---	---	---	--	--	---	---	--

					veyttä tai kehitystä tai lapsi vaarantaa itse käyttäytymisellään omaa kehitystään. Lisäksi perheellä tai lapsella on erityisiä vaikeuksia hakea tai saada palveluita. Useasta syystä johtuva tuen tarve.		muutos
	Essote	Eksote	Kainuun Sote	Kuopio	Saarikka	Keuruu	Jyväskylä
<p>Palvelutarpeen arviointi ja lastensuojelun tarpeen arviointi</p> <p><i>SHL 36 §</i></p> <p><i>LsL 26 §</i></p>	<p>Lastensuojelun asiakkuus alkaa, kun on lastensuojeluasian vireille tulon johdosta ryhdytty kiireellisiin lastensuojelutoimenpiteisiin tai päätetään tehdä lastensuojelutarpeen selvitys.</p> <p>Jos lapsen terveys tai kehitys vaarantuu</p> <p>ja</p> <p>perhepalvelut eivät riitä ja tarvitaan lastensuojelulain mukai-</p>		<p>Arvioinnissa selvitetään asiakkaan elämäntilanne, tuen tarve ja tarpeelliset palvelut. Arvioinnissa huomioidaan asiakkaan mielipide ja näkemys palveluntarpeesta.</p> <p>Sosiaalityöntekijä tai -ohjaaja tekee yhteenedon</p>		<p><i>Lastensuojelun tarve:</i></p> <p>Lapsen huoltaja ei kykene huolehtimaan lapsesta ilman lastensuojelun palveluja.</p> <p>Lapsen kasvu ja kehitys on vaarantunut tai on ilmeisen vakava vaarantumisen riski: korjataan jo aiheutuneita vahinkoja tai estetään niiden uusiu-</p>		<p>SHL:n mukaisen palvelutarpeen arvioinnin tekee joko palveluohjaaja tai sosiaalityöntekijä puhelimes- sa, kotikäynnillä tai yhteisessä palaverissa.</p> <p>SHL:n mukaisiin palveluihin asiakas hakeutuu useimmiten itse, kun kokee tarvitsevansa lasten kanssa apua.</p>

	<p>sia tukitoimia</p> <p>tai</p> <p>SHL:n mukaiset perhepalvelut riittäisivät, mutta välttämättömiä palveluja ei haluta ottaa vastaan ja sen takia tarvitaan lastensuojelun osaamista ja tukitoimia.</p> <p>Sosiaalityöntekijä tekee selvityksen kyseessä</p> <p>olevan tapauksen olosuhteiden edellyttämässä laajuudessa.</p>		<p>asiakkaan tilanteesta ja tuen tarpeista sekä kirjaa johtopäätökset asiakkuuden edellytyksistä.</p>		<p>tuminen.</p> <p>Kiireellisten toimenpiteiden tai sijoituksen tarve.</p> <p><i>Erityisen tuen asiakkuus:</i> lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä tai lapsi vaarantaa itse käyttäytymisellään omaa kehitystään. Lisäksi perheellä tai lapsella on erityisiä vaikeuksia hakea tai saada palveluita. Useasta syystä johtuva tuen tarve.</p>		
<p>Lastensuojelun perhetyö</p> <p>LsL 36 §</p>	<p>Lastensuojelun asiakkuus tai huoli lapsen kasvusta, kehityksestä ja hyvinvoinnista sekä vanhemmuudesta.</p>				<p>Suojelutehtävän lähtökohtaiset kysymykset monitoimijaiselle tiimille ja perheohjaajalle ovat jokaisen lapsen kohdalla:</p>	<p>Lastensuojelun perhetyötä voidaan myöntää, jos:</p> <p>Lapsen terveys tai kehitys vaarantuu</p> <p>Peruspalvelujen kautta saatavat pal-</p>	

					<p>Mitä tämä lapsi tarvitsee?</p> <p>Mihin tämän lapsen kohdalla tulisi kiinnittää erityistä huomiota?</p>	<p>velut eivät riitä ja tarvitaan lastensuojelun mukaisia tukitoimia</p> <p>Perhe ei ota vastaan tarjottuja välttämättömiä palveluja.</p> <p>Perhe voidaan velvoittaa osallistumaan perhetyöhön lastensuojelun toimesta.</p>	
	Lastensuojelun perhehoidon erityisyksikkö Pihlaja (Hyvinkää, Keski- ja Länsi-Uusimaa)	Essote		Jyväskylä			
Tukiperhetoiminta SHL 28 § LsL 36 §	<p>Lapsen erityishoidettavuus</p> <p>Maahanmuuttajatausta/kulttuuriin sopeutuminen</p> <p>Lapsen perhettä äkillisesti kohdannut kriisi tai perheen muu vaikea elämäntilanne</p>	<p>Jollakin perheenjäsenellä pitkäaikainen sairaus, vamma tai perheessä on muu vastaavanlainen tilanne</p>		<p>Tukiperheen myöntäminen perustuu sosiaalityöntekijän yksilöllisesti tekemään arvioon palvelun tarpeesta.</p>			

	Keski-Suomen sijaishuoltoyksikkö	Essote: Sijais- ja jälkihuoltoyksikkö Pessi	Kuopio	Eksote	Helsinki	Itä-Uusimaa: Porvoo, Loviisa, Askola & Sipoo	
<p>Perhehoito</p> <p>Perhehoitolaki, Lastensuojelulaki</p>	<p>Ensisijainen sijaishuollon muoto</p> <p>Lastensuojelussa huostaanotetuille ja kiireellisesti sijoitetuille</p> <p>Avohuollon tukitoimenpiteenä</p> <p>Jälkihuoltona</p>		<p>Ensisijainen sijaishuollon muoto</p> <p>Huostaan otettujen ja kiireellisesti sijoitettujen lasten hoidon ja huolenpidon järjestämiseksi</p> <p>Avohuollon tukitoimena</p> <p>Jälkihuoltona</p>	<p>Perhehoitoa annetaan lapselle, jonka hoitoa, kasvatusta tai muuta huolenpitoa ei voida tarkoituksenmukaisesti järjestää hänen omassa kodissaan tai muita sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja hyväksi käyttäen ja, jonka ei katsota tarvitsevan laitoshuoltoa.</p>	<p>Lastensuojelun avohuollon tukitoimena</p> <p>Sijaishuoltona huostaan otetuille lapsille ja nuorille</p> <p>Myös jälkihuoltona 21 ikävuoteen asti</p>	<p>Perhehoitoa annetaan lapselle, jonka hoitoa, kasvatusta tai muuta huolenpitoa ei voida tarkoituksenmukaisesti järjestää hänen omassa kodissaan tai muita sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja hyväksi käyttäen ja, jonka ei katsota tarvitsevan laitoshuoltoa.</p> <p>Perhehoito tulee kyseeseen erityisesti silloin, kun lapsen tasapainoinen kehitys edellyttää kiinteitä ihmissuhteita ja pysyvän perheyhteyden antamaa tukea.</p> <p>Perhehoitoa tarjotaan kaikenikäisille lapsille.</p> <p>Sisarukset pyritään aina sijoittamaan samaan perheeseen.</p>	

<p>Lyhytaikainen perhehoito</p>	<p>Avohuollon tukitoimenpiteenä tai kiireellisenä sijoituksena.</p> <p>Lapsi voi palata lyhytaikaisesta perhehoitosta takaisin omaan kotiinsa tai mikäli se ei ole mahdollista, hänelle etsitään pysyvämpi sijoituspaikka. Tämä edellyttää huostaanotto- ja sijoituspäätöksiä kuulemisineen.</p>	<p>Lapsi tai nuori voi palata lyhytaikaisesti perheestä kotiin tai jos hän tarvitsee pidempiaikaista sijoitusta, voidaan häntä hoitaa lyhytaikaisessa perheessä, kunnes pitkäaikainen sijaisperhe löytyy.</p> <p>Lapsi voidaan sijoittaa perhehoitoon ilman vanhempiaan lyhytaikaisesti myös avohuollon tukitoimena, mikäli sijoitus on tarpeen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. lapsen tuen tarpeen arvioimiseksi 2. lapsen kuntouttamiseksi tai 3. lapsen huolenpidon järjestämiseksi väliaikaisesti huoltajan tai muun lapsen hoidosta ja kasvatuksesta tällöin vastaavan henkilön sairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi. 			<p>Avohuollon tukitoimena tai kiireellisenä sijoituksena perhehoito on määräämisaikaista.</p>	<p>Avohuollon tukitoimena tai kiireellisesti sijoitettu perhehoitoon, esimerkiksi vanhempien kuntoutumisen ajaksi tai jos hänelle etsitään pysyvämpää sijoituspaikkaa kodin ulkopuolelta.</p> <p>Lyhytaikaiseen perhehoitoon lapsi voidaan sijoittaa lyhyellä varoitusaikalla, koska lapsi tulee silloin perheeseen yleensä suoraan akuutista kriisitilanteesta.</p> <p>Kesto pääsääntöisesti 1–3 kuukautta.</p>	
--	--	--	--	--	---	--	--

<p>Pitkäaikainen perhehoito</p>	<p>Lapsi on otettava huostaan ja hänelle on järjestettävä sijaishuolto, jos avohuollon tukitoimet eivät ole lapsen edun mukaisen huolenpidon toteuttamiseksi sopivia tai mahdollisia tai, jos ne ovat osoittautuneet riittämättömiksi.</p> <p>Sijaishuollon on oltava lapsen edun mukaista. Perhehoito on ensisijainen lapsen sijoituspaikka.</p> <p>Perhehoitolain edellytykset täyttävät perhehoitajat tarjoavat pitkäaikaista perhehoitoa niin kauan kuin lapsi tai nuori sitä tarvitsee.</p> <p>Asiakassuunnitelmassa tulee vuosittain tarkastella huostaanoton ja perhesijoituksen kestoa lapsen tarpeiden ja perheen jälleenyhdistämisen mahdollisuuden kannalta.</p>	<p>Lapsen huostaanotto on vahvistettu ja sijoituspäätös on toistaiseksi jatkuva.</p> <p>Sijoituksen tarvetta ja kestoa tulee arvioida vuosittain.</p>		<p>Sijoituksen kesto voi vaihdella. Sijoitus voi kestää aikuisikään saakka tai lapsi saattaa palata biologisten vanhempiensa luokse kotitilanteen korjaututtua. Lapsen ja hänen biologisten vanhemman / vanhempien tilannetta ja sijoituksen tarvetta arvioidaan säännöllisesti lastensuojelulain edellyttämällä tavalla asiakassuunnitelma-neuvotteluissa.</p>	<p>Huostaan otettujen lasten perhehoidosta tehdään sijoituspäätös toistaiseksi jatkuvana.</p>		
--	---	---	--	---	---	--	--

<p>Jälkihuollon perhehoito</p>	<p>Lastensuojelulain mukaisessa sijaishuollossa olevalla lapsella ja nuorella on huostaanoton päättymisen jälkeen oikeus jälkihuoltoon.</p> <p>Jälkihuolto voi jatkua erityisin perustein perhehoitajan luona perhehoitona tai lapsen kotona tai nuoren itsenäistyessä omaan asuntoonsa.</p> <p>Jälkihuoltovelvoite päättyy nuoren täytettyä 21 vuotta. Perusteena perhehoidon jatkumiselle jälkihuoltona voi olla kesken eräinen koulunkäynnin loppuun saattaminen (lukio tai ammatikoulu) tai nuoren erityisen tuen ja hoidon tarve.</p>	<p>Jälkihuolto voi olla perhehoitoa, joka jatkuu sijoituksen jälkeen lapsen täytettyä 18 vuotta. Tällöin sijaisperheen kanssa tehdään perhehoidon toimeksianto-sopimus tarvittavalle ajalle.</p> <p>Velvollisuus jälkihuollon järjestämiseen päättyy viiden vuoden kuluttua siitä, kun lapsi on ollut kodin ulkopuolisen sijoituksen päättymisen jälkeen viimeksi lastensuojelun asiakkaana.</p> <p>Velvollisuus jälkihuollon järjestämiseen päättyy viimeistään, kun nuori täyttää 21.</p>	<p>Nuoren täytettyä 18 vuotta on perhehoidon sopimusta mahdollista jatkaa yhteisellä sopimuksella.</p> <p>Mikäli alaikäisen lapsen sijoitus päättyy, niin erikseen sovitaan millä tavalla sijaisperhe jatkaa mukana lapsen elämässä (esimerkiksi tukiperheenä).</p> <p>Nuorella tai lapsella on oikeus jälkihuoltoon huostassa pidon päätyttyä, josta sosiaalityön-tekijä neuvottelee asianosaisten kanssa.</p>				
---------------------------------------	--	---	---	--	--	--	--

	Kuusamo	Sodankylä					
Lastensuojelun taloudellinen tuki <i>LsL 36 §</i>	<p>Myönnettäessä taloudellista tukea lastensuojelulain perusteella on ensin tarkistettava asiakkaan oikeus saada toimeentulotukea (perus, täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki).</p>	<p>Taloudellinen tuki on tarkoitettu tehostamaan muita lastensuojelun tukitoimia. Sitä voidaan myöntää lastensuojelullisesti perusteltuihin menoihin, esim. lapsen harrastusmenoihin ja se perustuu aina myös laskelmaan perheen taloudellisesta tilanteesta.</p> <p>Taloudellisesta tuesta tehdään lastensuojelun avohuollon päätös</p>					

K O S K E
KESKI-SUOMEN
SOSIAALIALAN
OSAAMISKESKUS

Julkaisija

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Osoite:

Matarankatu 4
40100 Jyväskylä

koskeverkko.fi